

Problemstillinger ved vandløbsindsatsen i vandplanerne

Helle Borum, Heden & Fjorden

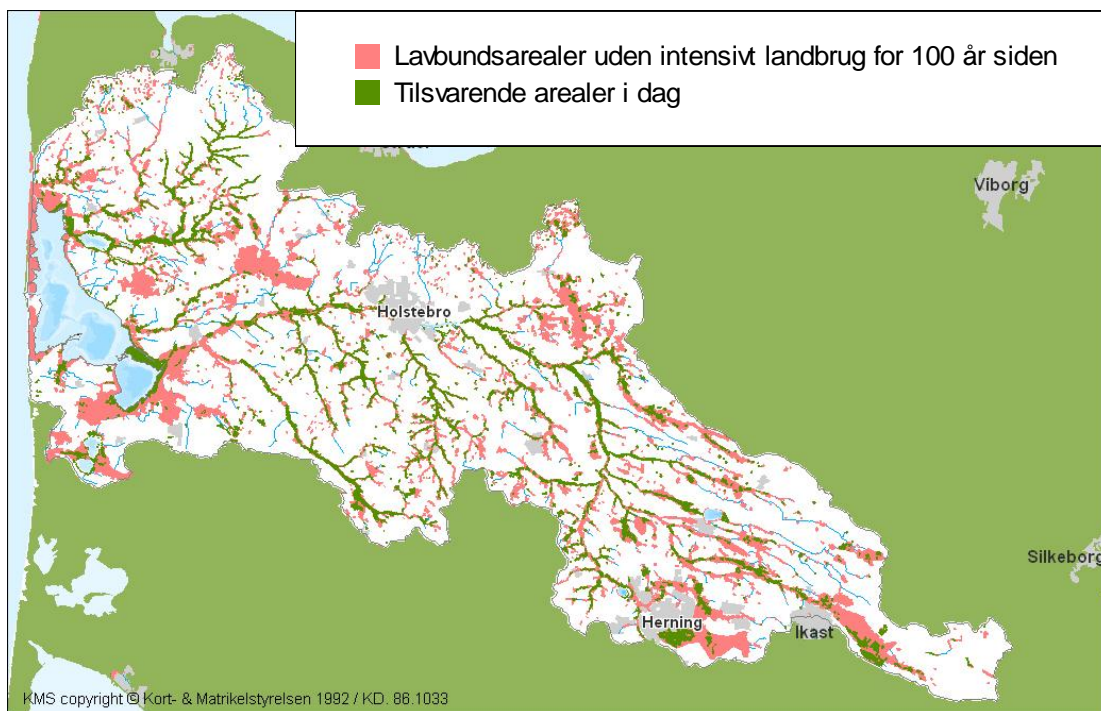
Flemming Gertz, Videncentret for Landbrug

Indhold

- Udpegning af modificerede vandløb
- Hvilket virkemiddel? Spildevand eller mindre grødeskæring
- Data: Gl. data og kvalitet
- Eksempler fra virkeligheden
- Konklusion

Udpegning af modificerede vandløb

50-60 % af landbrugsarealerne er afvandet/drænet
Helt op til 1989 blev der givet tilskud til dræning

Opland Nissum Fjord:
24.000 ha våd lavbund er pga.
dræning og landbrugsdrift i
dag 6.500 ha moser og eng

I dag behov for afvanding
på store arealer

Udpegning af modificerede vandløb

Danske retningslinjer for udpegning af modificerede vandløb
Miljøministeriet 2008, marts 2008, bilag 12:

*Hovedparten af de danske vandløb er gennem tiden blevet reguleret.
**Disse reguleringer medfører som udgangspunkt ikke at
vandløbene skal udpeges som stærkt modificerede områder.***

Ingen yderligere instrukser i forhold til dræning og vandløb

Udpegning af modificerede vandløb

EU retningslinjer for udpegning af modificerede vandløb
Identification and Designation of Heavily Modified
and Artificial Water Bodies, 2003:

*Article 4(3)(a) lists the following types of activities which were **considered likely** to result in a water body being designated as HMWB:*

- *navigation, including port facilities, or recreation;*
- *activities for the purposes of which water is stored, such as drinking-water supply, power generation or irrigation;*
- *water regulation, flood protection, **land drainage**;*
- *other equally important sustainable human development activities.*

Udpegning af modificerede vandløb

Faglig rapport fra DMU nr 499. 2004.

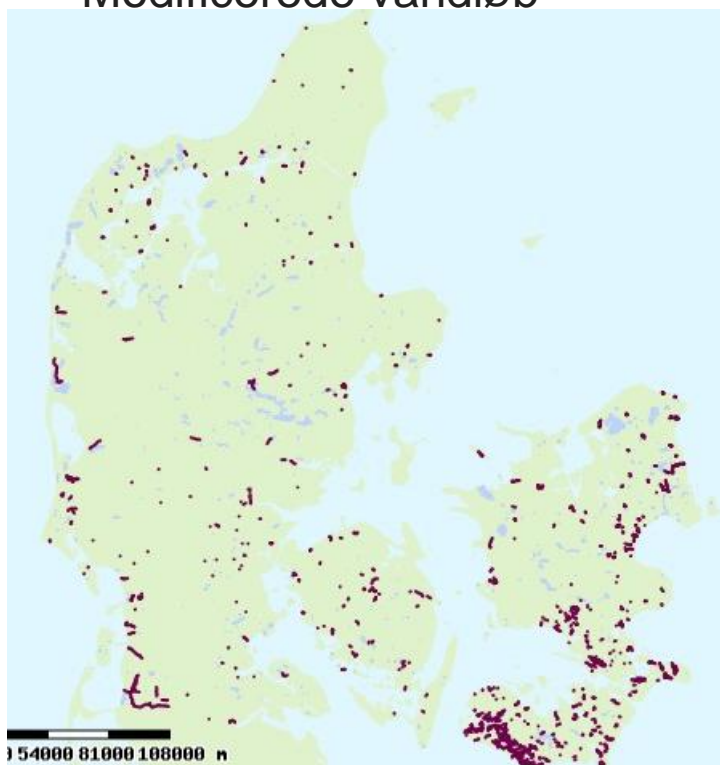
Anvendelse af Vandrammedirektivet i danske vandløb:

Danske vandløb har gennem årene været udsat for betydelig fysisk påvirkning i form af rørlægning og kanalisering. På strækningbasis betyder dette at ca. 90 % af vores vandløb er blevet reguleret. Derudover foretages i de fleste vandløb et til flere årlige tilbagevendende grødeskæringer med henblik på at sikre de afvandingsmæssige forhold.

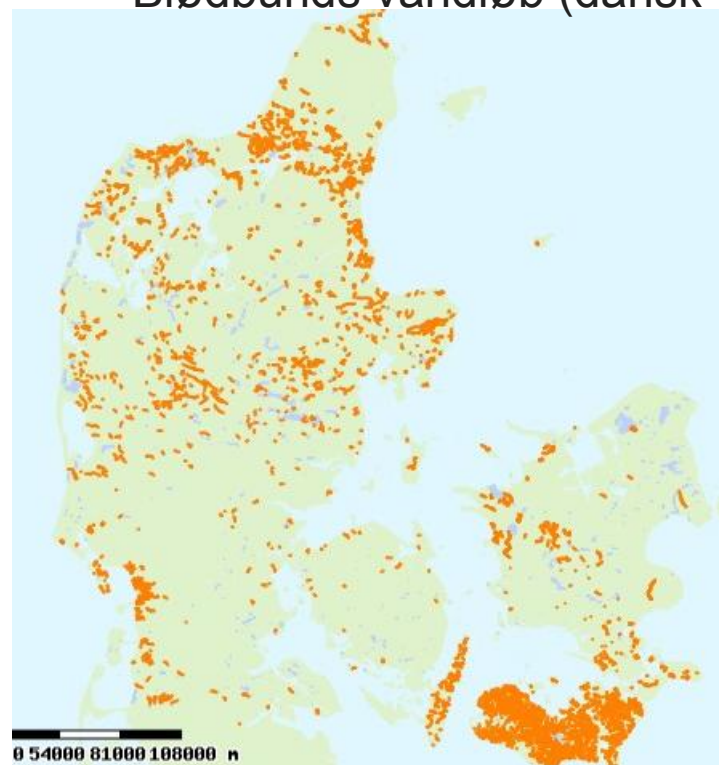
Som følge af ovenstående kan det derfor antages at hovedparten af de danske vandløb kan klassificeres som HMWB.

Udpegning af modificerede vandløb Vandplaner:

Modificerede vandløb

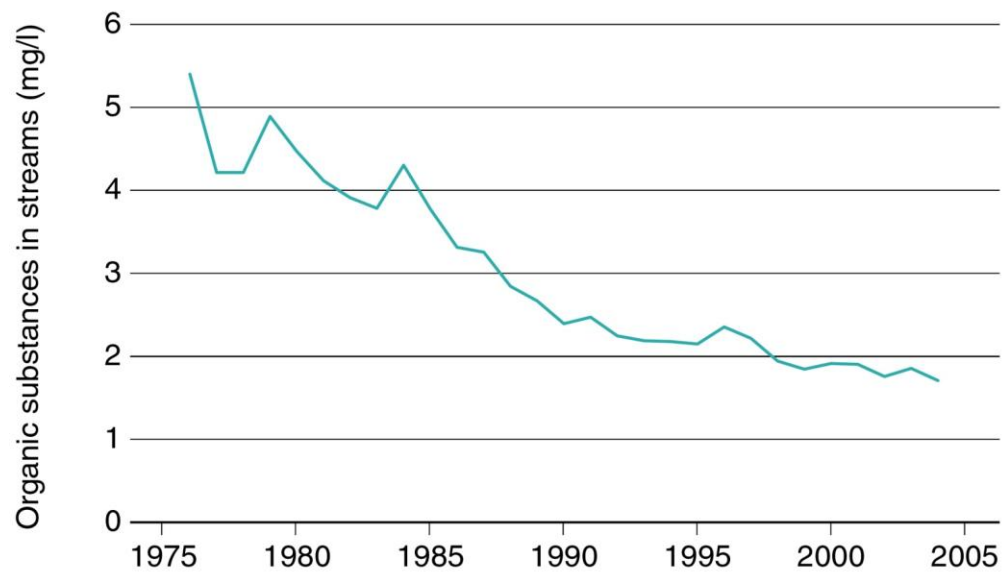
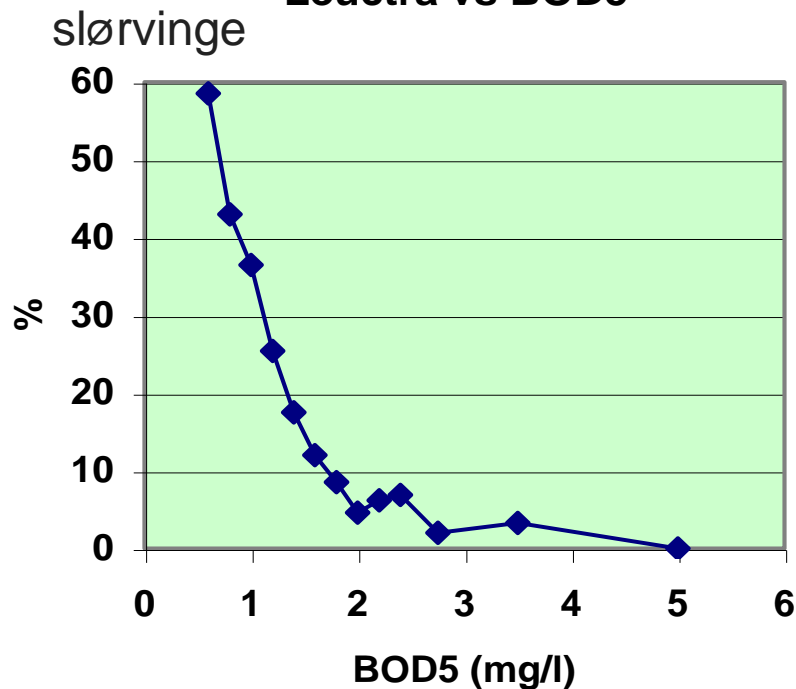

Blødbunds vandløb (dansk "opfindelse")

Hvilket virkemiddel? - Nedsat grødeskæring eller spildevand?

Leuctra vs BOD5

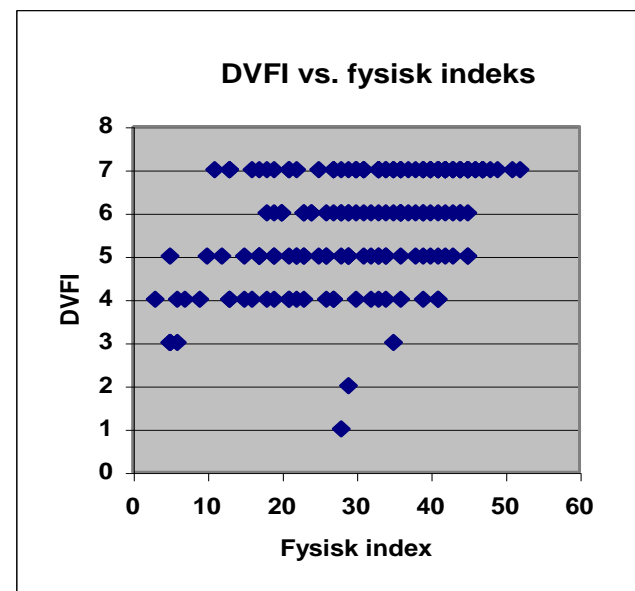
Kilde: Martin Søndergaard mfl., DMU. Vandmiljø – biologisk tilstand, 2006

Hvilket virkemiddel? - Nedsat grødeskæring eller spildevand?

Det organiske indhold i vandløb BI5 eller BOD udtages ikke når der tages fauna prøver

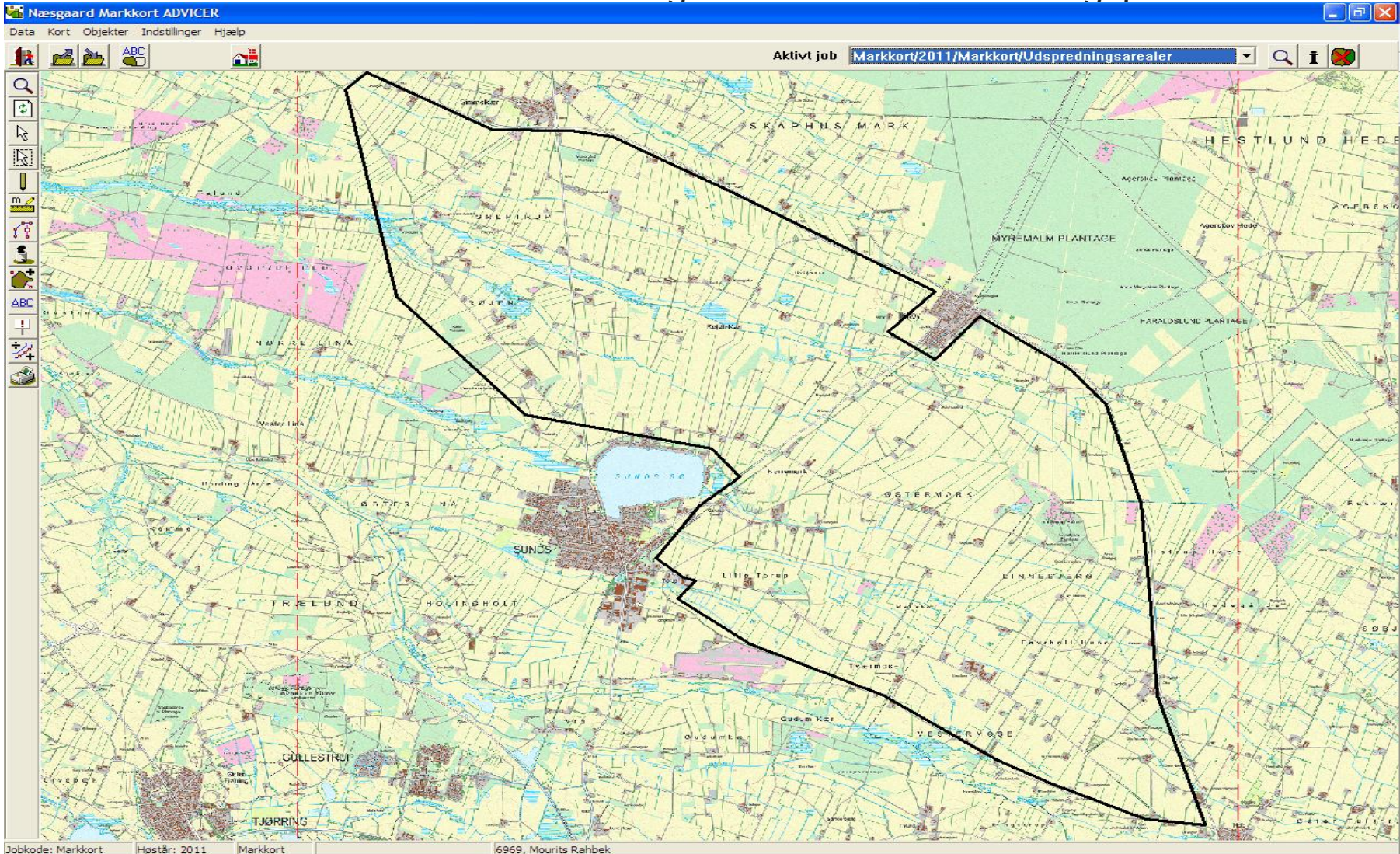
Vi kan opnå miljømål mange steder ved bedre spildevandsrensning
Små forbedringer har stor virkning

- Malmkær Bæk. DVFI 4 → 5. Ophørt VL vedligehold. Ophørt grødeskæring.
- E-målsat i Regionplan 2005 (lempet målsætning).

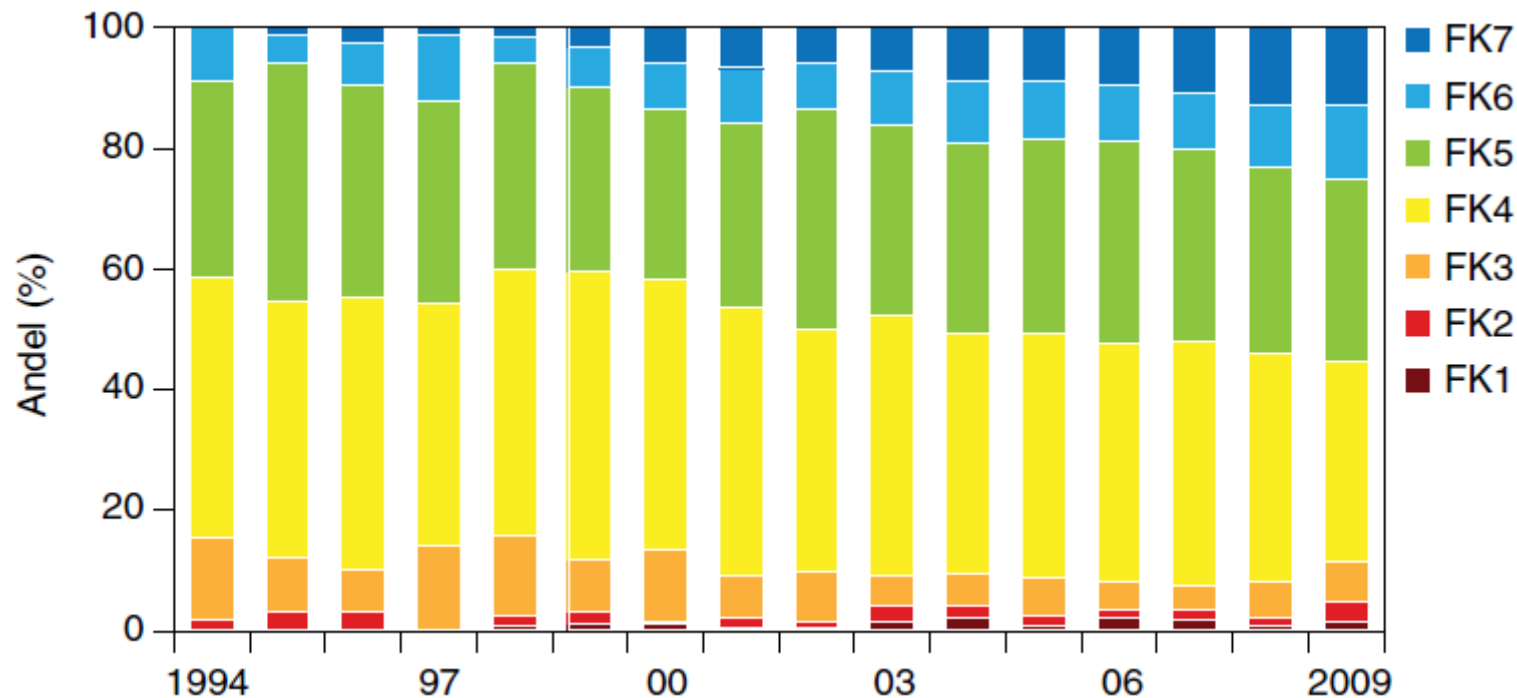

6300 ha fladt område Skønsmæssigt er de 5.000 ha landbrugsjord.

Faunaklasser

i udvalgte vandløb i det nationale overvågningsprogram i perioden 1994-2009. Ref: DMU 2010

- **Norddjurs kommune:** Gennemgangen af specielt forslag til Vandplanerne har vist, at flere typer af overfladevande er vurderet på baggrund af *forældede data*.
- **Vejle kommune:** Vejle Kommunes forventning om at de 34 udvalgte vandløbs miljøtilstand generelt er bedre end miljømålene i udkast til vandplan er blevet bekræftet af undersøgelsesresultaterne fra 2010. Årsagen hertil er dels, at der generelt er sket forbedring af vandløbenes miljøtilstand som følge af foretagne indgreb i de senere år. Og dels at en række vandløb i udkast til vandplan, på grund af at *data er af ældre oprindelse*, fejlagtigt er blevet målsat lavere end deres nuværende og tidligere tilstand.
- **Kolding kommune:** Kolding Kommune har ved gennemgangen af vandplanerne konstateret, at der er *alvorlige problemer med kvaliteten af mange af de data og beregningsmetoder*, der danner grundlag for en beskrivelse af den nuværende tilstand i vandforekomsterne. *For vandløb kan vi konstatere, at data altovervejende er 7-10 år gamle*. Derfor tegner de ikke et retvisende billede af tilstanden. Denne undersøgelse har vist, at der er sket en del ændringer i tilstanden. Det betyder også, at de indsatser, som der peges på i vandplanen i flere tilfælde ikke vil føre til den rette effekt og *i nogle tilfælde vil være direkte forkert og spild af ressourcer*.

- **Thisted kommune:** Datagrundlaget for målopfyldelse (DVFI) for de enkelte vandløb bør opdateres med nye data de steder hvor det vurderes for spinkelt. Optimalt i samarbejde med de enkelte kommuner. *Flere steder er datagrundlaget én enkelt nyere DVFI måling, der således danner basis for vurdering af målopfyldelse og evt. indsatsbehov på lange strækninger eller hele vandløb.* Hvis datagrundlaget ikke suppleres, risikerer vandløbsindsatserne at ske de forkerte steder og med forkerte virkemidler. Staten bør her anvende de nyeste data for at indsatsen kan ske med udgangspunkt i den aktuelle miljøtilstand i overensstemmelse med Vandrammedirektivets bestemmelser.
- **Ålborg kommune:** Den statslige vandplan og de kommunale handleplaner bygger i vid udstrækning på overvågningsdata og viden om blandt andet de enkelte vandområder. Som Aalborg Kommune har påpeget i høringssvaret til Overvågningsprogrammet, *er data mange steder mangelfulde eller forældede*, eksempelvis DVFI-målinger ved vandløbsbedømmelser.
- **DØR:** Vandplanerne er i nogle tilfælde baseret på *forældede tal, selv om der findes nyere tal*, som giver et mere aktuelt billede af situationen.

- **Struer kommune:** Som grundlag for målsætninger og indsatsprogram anvender VP *bedømmelser og målinger der for hovedpartens vedkommende er mere end 5 år gamle*. Det betyder bl.a. at flere vandløbsstrækninger nu bedømmes til at have god økologisk tilstand, og derfor målopfyldte, lige som det modsatte nogle steder er tilfældet.
- **Ikast-Brande Kommune:** opfordrer til, at datagrundlaget vedrørende vandløb opdateres med nye data de steder, hvor det er mangelfuldt – eksempelvis de steder, hvor tilstandsvurderingen i vandplanerne er sket på baggrund af *data af ældre dato*, samt hvor Ikast-Brande Kommune har udført supplerende faunaundersøgelser i 2009-2010.
- **Lejre kommune:** Det er desuden Lejre Kommunes vurdering, at vurderingsgrundlaget for fastsættelse af miljømålet udtrykt ved en faunaklasse (Dansk Vandløbsfauna Indeks) på nogle lokaliteter er *et spinkelt og varierende datagrundlag*.
- **Viborg kommune:** Det bør også tilstræbes, at man til stadighed anvender nye tilsynsresultater som grundlag for den endelige vandplan, *så indsatsen ikke er baseret på ældre data, som ikke i fuldt omfang afspejler de faktiske forhold*.

Konklusioner

- Det danske landskab ER vådt og reguleret – ændret afvanding har konsekvenser
- Miljøministeriet afviger i udpegning af modificerede vandløb fra EU retningslinjer og vurdering fra Danmarks Miljøundersøgelser
- Kun en lille forbedring i spildevand har stort forbedringspotentiale på kvalitet af vandløb - planlagt nedsat grødeskæring kan måske i høj grad undgås. Viden mangler desværre på koncentrationsniveauer af spildevand i vandløb
- Eksempler fra virkeligheden – der er ikke tænkt nok over konsekvenser og der mangler inddragelse
- Datakvalitet. I henhold til DMU og kommuner ofte for dårlig. Autoriseret kontrolsystem mangler! Wild west forhold på området.
- Data i vandplaner er for gamle. Tiltag planlægges selvom miljømålfyldt